

DOLENJSKI ŠT

STUDIJSKA KNJIGA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

glasilo socialistične zveze delovnega lju... novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZ DL Novo mesto. — Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za izmenjavo 900 din oziroma 3 ameriški dolarje. — Tek. račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 80-KB-16-2-24

Štev. 29 (383) Leto VIII
NOVO MESTO, 17. JULIJA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnjak Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 80 Pošt pred Novo mesto 89 Telefon uredništva in uprave: št. 127 Rokopisov ne vračamo Tiska Časopisno-založniško podjetje »Slov poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Level

POZDRAVLJAMO 22. JULIJ * DAN VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

VITO GLOBOČNIK: Kolona v dežju (Črmošnjice 1944)

S posvetovanja predstavnikov komunalnih bank in hranilnic iz LRS

Zakaj je naš okraj brez komunalne banke?

8. julija dopoldne je bilo v Dolenjskih Toplicah posvetovanje zastopnikov komunalnih bank in hranilnic iz vse Slovenije, kateremu so prisostvovali tudi predstavniki okrajnih ljudskih odborov ter nekaterih občin. Navzoča sta bila tudi zastopnika podružnice Narodne banke za Slovenijo in Zveze komunalnih bank in hranilnic F.L.R. Pred posvetovanjem je imel upravni odbor Zveze komunalnih bank in hranilnic Slovenije sejo, po končanem posvetovanju pa so udeleženci obiskali Rog.

Zastopniki komunalnih bank in hranilnic so obravnavali vrsto vprašanih s področja svoje dejavnosti. Dotaknili so se težav s strokovnim kadrom, ki ga imajo premalo, odnosov z Narodno banko, težav z rezervnimi skladi, pretirane administracije, stalnega spreminjanja predpisov in navodil, kar prekomerno obremenjuje poslovanje — nekateri teh predpisov veljajo celo za nazaj — ter kopice drugih problemov. Ugotovili so, da se družbeno upravljanje v teh denarnih zavodih krepi in kaže dobre zaključke. Pomembno so poudarili predlog skrajšane Zveze komunalnih bank in hranilnic, da je potrebna nadaljna decentralizacija bančništva v državi in da so komunalne

banke osnovni denarni zavodi našega gospodarstva. V posebni točki so obravnavali vprašanje osnovanja okrajne komunalne banke v Novem mestu. V tem pogledu je novomeški okraj izjema. V Novem mestu si cer obstaja komunalna banka, je pa občinska in ne okrajna. Prav tako ima svojo komunalno banko Črmošnjice. To je v nasprotju z organizacijo komunalnih bank v drugih okrajih, tako stanje v okraju pa povzroča težave v finančnem poslovanju. Ker nimamo okrajne komunalne banke, izgubi okraj letno znatne milijone iz dohodkov komunalne banke. Vsota gre v precej desetih milijonih.

Tako imajo štiri občine v našem okraju svoj tekoči račun pri podružnici Narodne banke, ostale pa pri komunalni banki Okraj ima svoj tekoči račun pri Narodni banki, več finančno samostojnih zavodov pa spet pri komunalni banki. Težava razume vseh večjih podjetij v okraju ima podružnica Narodne banke v Novem mestu. Mnoga izmed teh podjetij so hotela prenesti svoje račune na komunalno banko, pa jim to ni bilo odobreno.

Na posvetovanju v Dolenjskih Toplicah so pripravili okrajnemu ljudskemu odboru, da zadevo z organizacijo okrajne komunalne banke sponzorirajo, ker je to predvsem v interesu okrajnega gospodarstva. Upravni odbor Zveze komunalnih bank in hranilnic zastopa stališče, naj obstajajo samostojne komunalne banke le pri okrajih, te pa imajo lahko svoje podružnice v občinah. Nadalje so poudarili, da so komunalne banke najboljša oblika denarnega poslovanja v našem komunalnem gospodarstvu in spodbujajo v najvišji meri mobilizirati lokalna sredstva za gospodarski napredek komun.

Decentralizacija bančnega poslovanja pa mora iti vzporedno z decentralizacijo ostalih družbenih poslov, kot povsod je treba krepiti in širiti družbeno upravljanje tudi v finančnih zavodih. Družbeno upravljanje daje najboljše jamstvo za pravilno razpolaganje z družbenimi skladi, tako so med ostalim poudarili na posvetovanju v Dolenjskih Toplicah.

Pričakujemo, da bo okrajna komunalna banka za naš okraj ustanovljena v najkrajšem času. To narekujejo čisto gospodarski razlogi. Razgovorov o ustanovitvi okrajne komunalne banke v Novem mestu je bilo že veliko, toda doslej so bili vsi brezuspešni. Upamo, da bodo tisti, ki so doslej zavirali ustanovitev okrajne komunalne denarnega zavoda, tako stališče opustili in še pomagali odstraniti vse ostale težave, ki bi se lahko pojavile.

VREME
ZA ČAS OD 17. — 27. JULIJA
Sprva jasno, š. s silno vročino. Nekako med 23. in 24. julijem izdatne nevihte padavine s neurjem, hkrati močna ohlajitev. V nadaljnjem poteku povišani jasno in vroče vreme, vendar so možne krajevne nevihte.

Notranjepolitični tedenski pregled

Pomembni novi zakoni

Prislo so počitnice. Ljudska skupščina LR Slovenije je imela pretekli teden svoje zadnje zasedanje pred jesenjo. Na tem zasedanju so sprejeli zakon o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov. Dva pomembni novosti prinaša spremenjeni zakon: Uveden je delegatski sistem volitev v okrajne ljudske odbore. To pomeni, da bodo volilci izbirali poslej le občinske ljudske odbore, le ti pa bodo izbrali iz svoje srede odbornike okrajnih ljudskih odborov. To bo vsekakor izboljšalo delo okrajnih ljudskih odborov in ustvarilo boljši stik med občinskimi in okrajnimi ljudskimi odbori. Z uvedbo delegatskega sistema volitev v okrajne ljudske odbore so neposreden demokratičen vpliv volilcev na gospodarjenje v okrajni celoti ne bo prav nič zmanjšal. Narobe, odgovornost odbornikov bo poslej še večja, saj bodo za svoje delo odgovorni osnovni gospodarsko politični enoti — občini.

Druga pomembna novost zakona pa je uvedba zborov proizvajalcev po občinah. Bralcem je poznano, da smo o tem že dalj časa razpravljali in zakon je to uveljavil. Zbori proizvajalcev na občinah bodo omogočili proizvajalcem neposredno usmerjanje gospodarske in komunalne politike na področju občine. Okrajni, republiški in zvezni zbori proizvajalcev bodo lahko poslej preko teh organov veliko boljše povezani z občinami. Tudi na kmetijskih področ-

jih bodo zbori proizvajalcev pomembni organi, ki bodo lahko veliko prispevali k pospejevanju kmetijske proizvodnje.

Skupščina je sprejela tudi spremembe zakona o območjih okraja in občin. Spremenjeni zakon združuje dosedanja ptujski okraj z mariborskim in kočevski z ljubljanskim okrajem.

Ker že govorimo o pomembnih zakonih in odlokih, ki so jih sprejeli oblastveni in izvršni organi, ne moremo mimo sklepa zadnje seje Zveznega izvršnega sveta. Ker obeta letošnja žitna letina izredno velik pridelek, mimogrede naj omenimo, da pričakujejo v Vojvodini povprečno 21,5 meterskih stotov žita na hektar, je Zvezni izvršni svet sprejel ukrepe, ki se bolj sproščajo promet z žitom. Prizadevanja za napredek kmetijske proizvodnje so nam prinesla letos zlasti lepe donose pri pšenici. Nekateri strokovnjaki pričakujejo, da bomo pridelali okoli 3 milijone ton pšenice.

Kot rečeno je Zvezni izvršni svet sprejel ukrepe, ki sproščajo promet z žitom in istočasno spodbujajo k še večji proizvodnji. Med drugim gre za sklep o vplačevanju prispevka za pospejevanje proizvodnje in prometa z žitom in sklep o minimalnih odkupnih cenah. S temi ukrepi prehajamo na prost promet z vsemi vrstami žita. Poslej bodo lahko vsi proizvajalci organizaci-

je, ki se ukvarjajo z nakupom in prodajo žita, lahko trgovale same. Z drugimi, ki naj bi skrbele za povečanje kmetijske proizvodnje, bodo morale poslej plačevati v investicijski sklad za pospejevanje žitne proizvodnje najmanj dva dinarja in pol od vsakega prodanega kilograma žita. Ti prispevki v omenjeni sklad bodo neposredno koristili proizvajalcem, saj bo poraba teh sredstev vplivala na večji donos žita na njihovih površinah in zato prispevek v resnici ne zmanjšuje odkupne cene. Kot zadnje bodo morala tudi podjetja, ki prodajajo žita, vplačevati štiri dinarje za omenjene sklade.

Se celo pa je pomemben sklep s katerim država zagotavlja odkupno ceno. Država se s tem že vnaprej zaveže, da bo odkupila vse žito, ki bi ga ponudile zadruge in kmetijska posestva. Sklenjeno je, da bo država odkupovala žito iz letine 1957 in 1958 po sledenih cenah: 36 dinarjev za kilogram pšenice, 33 dinarjev za kilogram rži in 31 dinarjev za kilogram ovsu, ječmena in koruze. Tako bodo lahko proizvajalci prodali vse žito že po vnaprej določenih cenah, čeprav bodo lahko tudi sami priti na trg in ga prodajati po tržnih cenah. Cene bodo stabilne in nanje ne bo vplivala niti večja proizvodnja. Že letos je kmetovalcem zagotovljena odkupna cena, ki odgovarja proizvodnim stroškom, čeprav bo pridelek za najmanj osemsto tisoč ton večji od lanskega. Ta ukrep je izredno važen zaradi tega, ker bo kmeti še naprej spodbujali k povečanju žitne proizvodnje in država bo lahko zaradi tega postopoma zmanjševala uvoz žita. Zajamčene minimalne cene pa nikakor ne bodo vplivale na zasedanje cene kruha, ki bodo ostale iste.

Letošnji Trdinovi nagrajenci

V nedeljo, 14. julija, — na obletnico smrti pisatelja Trdine — je bila v Novem mestu podelitev Trdinovih nagrad za leto 1957.

Nagrajenca Jakob Savinšek in Ivan Mlakar (Francšek Sajer) in Vlasta Tavčar sta bila odsotna ter povabljeni zastopniki organizacij in ustanov so

se zbrali v dvoranci Dolenjskega muzeja. O namenu in pomenu Trdinovih nagrad in o letošnjih nagrajencih je spregovoril predsednik sveta zveze Svoboda in prosvetnih društev OLO Novo mesto Tone Bele, nato pa prisotnima nagrajencema in zastopnikoma odsotnih Frančka Sajeta

in Vlaste Tavčarjeve podeliti nagrade in diplome.

Letošnje Trdinove nagrade so prejeli:

FRANČEK SAJE, publicist, za zbiranje zgodovinskega gradiva iz NOB, zlasti za knjigo Belogardizem.

JAKA SAVINŠEK, akademski kipar, za svoje kiparske

umetnine v Novem mestu (kip Talca, »Pojmo, bratje pesem o svobodi«, doprsne kipe Staneta Rozmana, Borisa Kidriča, Trdine, Ketteja, Mirana Jarca) in drugod po Dolenjskem.

VLASTA TAVČARJEVA, učiteljica v Sentjerneju, za svoje neumorno, požrtvovalno in uspešno delo, ki mu posveča ves svoj prosti čas.

IVAN MLAKAR, krojač iz Kostanjevice, za dolgoletno delo v dramatik. Mlakar je odlični igralec-amater, prvak gledališča v Kostanjevici, igralec vseh glavnih vlog in znan tudi daleč izven Kostanjevice.

Literarna nagrada za leto 1957 ni bila podeljena.

Z razširjenega plenuma OSS Novo mesto Več žena, mladine in delavcev v ljudske odbore

V soboto, 13. julija, je bil v Novem mestu razširjeni plenum Okrajnega sindikalnega sveta. Udeležili so se ga delegati, ki so zastopali novomeški okraj na Kongresu delavskih svetov v Beogradu, člani industrijske skupine zborov proizvajalcev OLO ter zastopniki občinskih sindikalnih svetov in predstavniški delavskih svetov večjih podjetij. Prisostvovali so mu tudi predstavniki Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije ter ljudskih odborov.

Najprej so razpravljali o resoluciji Kongresa delavskih svetov ter o nalogah, ki jih je naložil kongres sindikalnim organizacijam. Sklenili so, da bodo občinski sindikalni sveti sklicali vse deležate delavskih svetov, ki so volili delegate za kongres. Potrebno je, da se najprej ti,

pozneje pa vsi delavski sveti, upravni odbori in celotni kolektivni seznanijo z delom in zaključki kongresa. Občinski sindikalni sveti morajo tudi pripraviti vse potrebno za volitve odbornikov za občinske zbornice proizvajalcev. Udeleženci so pozdravili zakon, po katerem bodo tudi pri občinskih zborih proizvajalcev.

Druga točka plenuma je bila namenjena pripravi za volitve občinskih ljudskih odborov. Pri tem so posebej poudarili, da je treba v ljudske odbore kandidirati več delavcev, žena in mladine.

Najprej so razpravljali o resoluciji Kongresa delavskih svetov ter o nalogah, ki jih je naložil kongres sindikalnim organizacijam. Sklenili so, da bodo občinski sindikalni sveti sklicali vse deležate delavskih svetov, ki so volili delegate za kongres. Potrebno je, da se najprej ti,

Organizacija Zveze borcev v Črnomlju bo počastila 22. julij — Dan vsajke slovenskega ljudstva s promenadnim koncertom, ki bo v soboto, 20. julija zvečer ob 20. uri v Črnomlju. Sodelovala bo godba iz Hrastnika, ki je bila med vojno godba VII. Korpusa NOV.

22. julija bo ob devetih dopoldne odkrili spominske plošče

na Mirni gori, kjer je deloval leta 1942 štab Belokranjskega odreda. Zveza borcev vabi vse borce enot odreda, da se zanesljivo udeležijo slavnosti na Mirni gori, kamor vabi seveda tudi vse ostale člane Zveze borcev.

21. julija zvečer bo na Kolpi pod Vinico pri Črnomlju »Benčka noč na Kolpi« — pridite, udeležite se lepe prireditve!

21. julija dopoldne ob 10. uri pa se bodo sbrali tuji kurirji TV stanice na Občicah, kjer bodo odkrili spominsko ploščo. Občinski odbor ZB v Črnomlju vabi vse kurirje, da se odkrija plošče udeležijo.

Na Občicah bo hkrati še eno slavnost: občinski odbor ZB Strazha-Toplice bo prav tam razvil prapor ZB. Sledilo bo veselo partizansko rajanje.

Vabljeni vsi borci in aktivisti!

Žrtev vročine
V Beli krajini se je v najbolj vročih dneh živo srebro dvignilo celo na 38 stopinj Celzija v senci. Huda vročina je zahtevala tudi človeško žrtev. 9. julija je umrla zaradi vročine pri četvi pšenice Ana Petek iz Tribuč.

A. S.

Blagodejni dež
Po večtedenski vročini in suši, ki je resno ogrozila polja in travnike, je v sredo, 18. julija, pomeh in naslednji četrtki izdatno deževalo. Ozračje se je prijetno ohladilo in vse je poživilo zadhalo. Dež je izredno koristil, čeprav je v mnogih hribovitih področjih še vedno pomanjkanje vode.

Da bo več belega kruha

Iz Metlike se je pred 15 leti razširila kvalitetna pšenica »talijanka«

Zagrebaški »Gospodarski list« je 26. junija prinesel obširno reportažo o pšenici »talijanki«, ki jo že 15 let sejejo v okolici Metlike in Ozlja in daje dva do trikrat večji pridelek kot običajna pšenica »ovsenka«. Iz te reportaže posnemamo, da uspeva talijanka na zelo različnih tleh, tako v kisi dolinski zemlji, po bregovih, na plit-

vozem, ker ima močne korenine in čvrsto, razmeroma kratko steblo.

V teh petnajstih letih so bile pri nas najrazličnejše zime: blage s snegom in brez njega, ostre z globokim snegom in prav tako ostre brez snega, pa je po izjavah pridelovalcev »talijanska pšenica zmerom bolje prezimila kot domača ovsenka.

Talijanka je v primeri z domačo pšenico veliko bolj odporna proti žitni rji, odporna je proti mehi in tudi sušo prenaša veliko lažje kot ovsenka. Prednost talijanke je viana zlasti v deževnih letih, ko je pridelek domače pšenice močno ogrožen zaradi rje.

talijanka pa 463 kg ali izraženo v odstotkih: sorta U-1 je dala 100 odstotkov, talijanka pa 227 odstotkov. Slučne poizkuse s enakimi dobrimi ali še boljimi rezultati so naredili tudi mnogi drugi kmetovalci.

Nova pšenica — velik pridelek
Sami kmetje so bili spočetka precej nezaupni do talijanke, toda ob žetvi so spoznali njeno veliko prednost. Tako je hrvaški kmet Kuzma Mihličina svoj parcelo razdelil na dva enotna dela: na prvem je posejal talijanko, na drugem pa kvalitetno pšenično seme sorte U-1. Sorta U-1 mu je dala 212 kg.

Kaj pravi Janko Bračiča iz Metlike
V želji, da bi kaj več polzevali o tej vrsti visokorodne italijanske pšenice, smo se v Metliki obrnili na Janko Bračiča, razgledanega in naprednega poljedelca in gospodarja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Proglazeno so prve udarne brigade v Novem mestu
V preteklem tednu je štab sekulje mladinskih brigad v Novem mestu proglasil prve udarne brigade. Za najboljše delovne uspehe v prvi delovni dekadji in za najuspešnejše urejeno notranje življenje v brigadah so dobile častne nazive udarnih brigad:

1. ljubljanska MDB Majda Šilc, 2. ljubljanska MDB Staneta Rozmana in I. mariborska MDB Slave Klavara.

Brigade, ki delajo na cesti Novo mesto—Mačkovec, so napovedale tekmovanje vsem mladinskim delovnim brigadam v Sloveniji.

Na številnih razstavah in sejnih, zlasti pa na zagrebških vselejnih je v zadnjih petih letih postalo NOVOTEKSOVO blago pojem kvalitete in solidnosti. — Dne 21. julija bo kolektiv požrtvovalnih dolenjskih tekstilcev slavil desetletnico obstoja tovarne NOVOTEKS. K jubileju zaslužnega podjetja iskreno čestitamo!

Ob prazniku novomeških tekstilcev

10 LET NOVOTEKSA

Poletje 1945. Okoli tik pred vojno zgrajenih temeljev za združeno novo-mesko industrijo perila nad Krko pri Bršlinu valovi žito. Na Rifljehih njivah tokrat zadnjokrat žanjejo.

»Fabrike bodo postavili« se menijo ljudje, »blago bodo delali, tako za obleke...«

Vojne je konec, Dolenjska je sproščena, svobodno zadihala; polna je načrtov, kako razviti gospodarstvo, kako dati kruha ljudem, ki so se od tod vedno vozili za njim in ga iskali, bodisi na tujem, bodisi v oddaljenih domačih krajih.

Prišlo inženirji, merijo, rišejo. Za njimi zidarji, tesarji, obrtniki. Zgradbe rastejo, moderna guranja oblika stavb kaže, da bo Novo mesto dobilo prvo pravo tovarno. V bližini tovarne se leži tanek, rumenkast list papirja, s katerim je vlada ljudske republike Slovenije 15. avgusta 1947 ustanovila novo podjetje; odločbo sta podpisala tovarnika Miha Marinko in Franc Leskošek-Luka, minister za industrijo in rudarstvo LRS.

»Kakšen je bil začetek, kako ste delali takrat pred desetimi leti?« povprašam direktorja »Novoteksa« tovarnika Luko Dolence in ga naprosim, da bi našim bralcem povedal kaj več o nastanku in zgodovini novomeške tekstilne tovarne.

»Pogledaj letna zaključna poročila«, mi pravi in prijese na mizo mape in v knjige vezane bilance. Skozi prestavljanje se odvrta pred nama 10 let »Novoteksa«.

Meter po 124 din...

Prvi koraki so bili skromni. Načrt je bil napravljen za postavitev tovarne za predelavo bombažnih odpadkov. Leta 1946 je bila končana predlinica, konec leta pa so vanjo že postavili stare stroje iz dveh nacionaliziranih podjetij. V prvih mesecih 1947 je stekla proizvodnja. Hkrati so gradili tkalnice, ki je dobila stare, rabljene stroje iz nekaterih tovarn v Mariboru, Kočevju in Varaždinu. Proti koncu leta je imelo podjetje 182 ljudi, izdelovalo pa je predvsem dva artikla: štev. 12 in štev. 8. Trg je zahteval čim več blaga; važna je bila količina ne pa kvaliteta. Prvo leto je imela tovarna 22.669.000 din prometa, toda ne pozabimo: takrat smo kupovali meter blaga po 124 din. In točke za tekstilni smo imeli...

Predelava bombažnih odpadkov, izdelava vlogovne preje in tkanje dveh manjvrednih artiklov — tak je bil začetek. Po obisku ministra Leskoška je pa dobil »Novoteksa« kmalu nove naloge: tovarna je morala iskorekčno preko noči preiti v volnarsko stroko. Januarja 1948 so v predlinici začeli prvič delati volno. Iz čiste, najfinišne volne so delali še vedno samo

dva artikla za moške obleke. Trg je zahteval količino, ne kvalitete. V tem letu je bilo v tovarni 34 milijonov din prometa. Komercialni učinek v proizvodnji takrat še ni imel sedanje vloge. Ljudi je bilo treba oblačiti za vsako ceno, zato so bili važni predvsem metri izdelanega blaga.

Vsako leto: pol milijona metrov blaga

Marca 1949 je bilo v novomeški tekstilni tovarni zaposlenih že 323 ljudi. Stekla je apretura. Medtem ko so leta 1948 naikoli 202.000 tekočih metrov blaga, so ga leta 1949, leta že 592.000 kvadr. metrov v vrednosti 67 milijonov din. Se vedno je pa bila v ospredju planska proizvodnja

Tovarne delavcem!

20. avgusta 1950 so prevzeli tovarno v upravljanje delavci. O tem govore rdeče črke na marmorni plošči pri vstopu v upravne prostore »Novoteksa«, v zaključnem letnem poročilu pa privikrat piše:

»... boljši uspehi v proizvodnji pa so bili doseženi tudi zaradi večje zainteresiranosti delavcev za uspehe in probleme podjetja po uvedbi delavskega samoupravljanja...«

Prva priznanja — z njimi pa nove naloge

Na zagrebškem Vzorčnem sejmu so novomeški volnarji prvič javno nastopili. Prodaj so vnaprej celoletno proizvodnjo za leto 1952, na nevezane pogodbe pa še 250.000 kvadr. metrov tkanin. Med podjetji za izdelavo tkanin iz mikane preje so dobili prvo mesto in častni naziv: »Zaslужni kolektiv LRS«. Dobili so vrsto diplom in priznanj, v 8-mesečnem tekmovanju tekstilcev na čast 10. obletnice ustanovitve JLA pa so si prav tako priborili prvo mesto.

Več sto vzorcev in 35 artiklov — taka je bila proizvodnja leta 1952. Čeprav so številne težave, ki sta jih dala začetek novega gospodarskega sistema in spremembe v dotakrat-

navadnega blaga brez kakšne posebne izbire.

Leta 1950 je prineslo v gospodarstvo večje sprostitve. Prehod na nov, bolj gibčen sistem proizvodnje, večje zahteve kupcev na tržišču in orientacija tudi na izvenplanske, ne strogo vnaprejšnje izdelke, ki so poživili trg, vse to novomeških tekstilcev ni našlo nepravilno. To leto so izdelovali že 6 artiklov v 60 vzorcih. Težav vsa ta leta seveda ni bilo malo; niso imeli prostora za manipulacijo volne, ki so jo razen tega morali pošiljati na pranje v Maribor in Varaždin. Dostikrat je manjkalo električnega toka, premoaga in surovin. Tudi leta 1950 je dal »Novoteksa« skupnosti nad pol milijona metrov tkanin.

nem administrativnem upravljanju gospodarstva še vedno znatno ovirale proizvodnjo, je kolektiv »Novoteksa« z upravnim odborom na čelu pokazal vse skrb za ugled, ki si ga je

Za temi stroji so v 10 letih stekli že milijoni metrov blaga za naše delovne ljudi. Čeprav z zastarelimi napravami, dosegajo dolenjski tekstilci z izredno voljo za napredkom lepe uspehe, ki so pridobili podjetju že 600 stalnih odjemalcev po vsej državi.

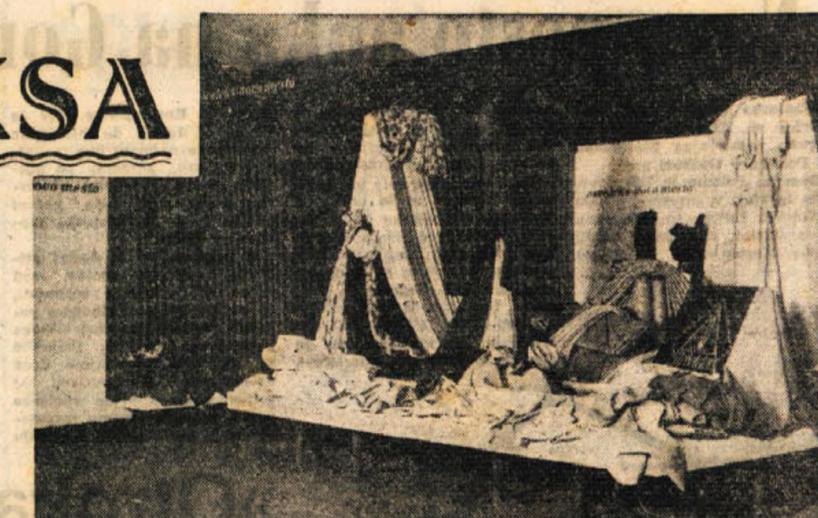
podjetje tisto leto pridobilo. Ko so na primer trgovci in strahu, da v letu 1952 blaga ne bo dovolj, pokupili vso proizvodnjo na vzorčnem sejmu, je tovarna na lastno pobudo od nekaterih pogodb odstopila in čista trgovini proste rokice. Lahko kupite, če želite, lahko pa blago tudi pustite... »Kmalu se je glas o solidnem poslovanju »Novoteksa« raznesel po vsej državi.

Z lastno potniško mrežo je novomeška tekstilna tovarna razširila zanimanje za svoja kvalitetna blaga, med katerimi so začele na trgu najbolj ugajati tkanine za ženske plašče in obleke, kasneje pa tudi moški kamgarni. Vedno zahtevnejši trg je spoznal kvaliteto in okusno barvno pestrost »Novoteksa« izdelkov. Prav to, zlasti pa dober glas o solidnosti poslova-

nja, je našim tekstilcem osvobodilo trg, da niso bili skoraj nikoli v zadregi, kako in kam bi prodali svoje blago.

Uspehi se nizajo

Novi uspehi je spremljala narastajoča skrb za razvoj delavskega samoupravljanja v podjetju. Vzgoja mladih kadrov, dobra komercialna služba, poslušar za trg in smisel za vse novo, kar dviga in poživlja industrijo, vse to je bilo v ospredju dela naših Novoteksovcov. Tako je podjetje leta 1952 ustvarilo čistega dohodka že 446 milijonov din, naslednje leto pa je izdelalo 488.000 kvadr. metrov tkanin in imelo prometa nad 785 milijonov din. Konec leta 1954 je delalo v »Novoteksu« že 376 ljudi. Vpeljali so filmski tisk, volno so prali sedaj že doma. Prvič so v tem letu dosegli promet v višini ene milijarde in 58 milijonov din, naredili pa 563.000 kvadr. metrov blaga. V tem letu je v Novem mestu izdelano blago bilo privikrat prodano v Anglijo. Ko je tovarna začela delati, je razpošiljala blago po planu 80 kup-

Od 22 milijonov proizvodnje v letu 1947 do ene milijarde v letu 1956 — Največja skrb vsega kolektiva: solidna postrežba z najboljšim blagom — Velik napredek delavskega samoupravljanja v podjetju — Priznanje 55 jubilarom, ki so v podjetju vsih 10 let — Cilji in načrti: vzpostavitev nove predlinice za česano volneno prejo v Metliki, ki naj bi dala kruha 150 ljudem, predvsem mladini padlih partizanov

Pomen NOVOTEKSA za novomeški okraj

Nobena skrivnost ni, da sloni okrajni proračun našega okraja v pretežni meri na dobičku tovarne »Novoteksa«. Od pravdočasne in uspešne uresničitve proizvodnih in prodajnih nalog v tovarni je v mnogem odvisen okrajni proračun.

Pa delež delavcev za dosežene uspehe? Ni bilo zaman poučeno na nedavnem kongresu delavskih svetov v Beogradu, da je treba materialno osnovno tega upravljanja znatno okrepiti. Primer iz »Novoteksa« nam to prepričljivo potrjuje.

Leta 1950 je tovarna ustvarila 65 milijonov din prometa, od tega je imela dobička 10 milijonov din. Ta denar je bil razdeljen takole: v proračun je šlo 8.021.000 din, ostanek pa v skladu za prosto razpolaganje podjetja 1.055.000 din. v skladu za kulturo in prosveto 287.000 din. — Lani je pa imel »Novoteksa« eno milijardo in 7 milijonov din prometa, od česar je bilo dobrih 204 milijonov din dobička. V sklad za samostojno razpolaganje je prišlo pri delitvi 7.481.000 din, za plače iz dobička pa je bilo razdeljenih 11 milijonov din (z dajatvami vred). Če primerjamo delitvi, je treba zapisati: leta 1950 je dobil kolektiv 3,1 odstotka dobička za lastna sredstva, lani pa je 1,8 odstotka. Če odštejemo za lansko leto plače iz do-

bička, ki jih leta 1950 v tej delitvi ni bilo, pa odpade na lastna sredstva za kolektiv komaj 0,7 odstotka. Na sklad za prosto razpolaganje smo medtem obeh kolektivom še vse močete, tako da je za bolj podoben skladu za neprosto razpolaganje. Društvena delitev dohodka bi delovni polet kolektivov — tudi »Novoteksa« ni izjema — samo vzpodbudila in povečala.

Zdaj imajo v tovarni 67 odstotkov delovnih mest normiranih. V teh desetih letih so razen pralnice, tkalnice, apreture in pomožnih obratov zgradili še pralnice volne, razna skladišča, zaborjarno, kolesarnico, menzo s stanovanjsko hišo, 10 vrtnih hišic na Marofu, suho apreturo, še letos pa bodo uredili tudi obratno ambulanto.

Sami so doma naredili pralni stroj, sušilni stroj za kamgarni, stroj za poseben način apreture, barvalno apreturo itd.

Hlapec Jernej med podjetji? Na trgu je čedalje več zanimanja za tkanine iz česane volnene preje — za kamgarni. To prejo zdaj v celoti uvažamo. Če nad dve leti si »Novoteksa« skupne z OLO Novo mesto prizadeva dobiti sredstva za opremo take predlinice, ki nas bi osvojila od uvoza in povečala domačo proizvodnjo kamgarnov, v Metljički čaka moderna stavba na stroje, ki stanejo 230

milijonov lir in bi jih tovarna v dobrem letu državi vrnila. V Sloveniji nimamo doslej niti enega vretena za česano volneno prejo — navzlic vsem prošnjam in dokazom, zbranim v posebnem elaboratu; ki je bil doslej že v 12 komisijah, pa zaveda glede dodelitve teh sredstev za rekonstrukcijo »Novoteksa« še vedno ni rešena. Od ene na tri milijarde dinarjev bi se povečala proizvodnja v tovarni, v Metliki pa bi dobilo delo 150 ljudi, med njimi največ otrok padlih borcev. Na leto bi dala nova predlinica 402 toni preje za vse slovenske tovarne, ki delajo z volno. Povarniki: čeprav je po mnenju tekstilnih strokovnjakov vzpostavitev nove predlinice v Metljički najugodnejša investicija, zadeva zaradi zbirkoizbranskega postopka še vedno ni rešena. In Dolenjska še daleč ni razvita tako kot so mnoga druga področja pa tudi vsega tega, kar ji je bilo objeljeno za njen delež pri ustvarjanju naše nove domovine, še ni dobil Zavlaščevanje pomoči »Novoteksa«, ki bo tako vrnjena skupnosti, je nerazumljivo, za mladino, ki išče v Beli krajini in na Dolenjskem zaposlitve, pa tudi boleče.

Čestitke k desetletnemu jubileju 55 tovarišev in tovarišic dela v »Novoteksu« vseh deset let, odkar obstaja tovarna. V nedeljo, 21. julija bo kolektiv proslavil njihov in svoj jubilej, pregledal bo dosežane uspehe v proizvodnji, delavskem samoupravljanju, sindikatu in športu, gradnjah in skrbi za dvig življenjske ravni, nato pa bo še v večjo voljo šel na delo za nadaljnji dvig gospodarske moči Dolenjske.

brez posebne tradicije, ki jo zahteva tekstilna stroka, so novomeški tkalci in predice zagotovili delu svojih rok velik in pomemben ugled, ki ga »Novoteksa« upravičeno uživa. Dosegli so ga zaradi velike ljubezni do dela, zaradi potrjovalnih delavcev in delavk, tehnikov in mojstrov, uslužbencev in vodstva podjetja, ki mu ob njegovih prvih desetletjih toplo čestitajo vsi dolenjski kolektivi z željo za novimi, še večjimi uspehi in razvojem! Tg.

Partizanska patrila mladine je obiskala Dolenjsko

Na pobudo komiteja LMS v podjetju Litostroj so v počastitev dneva borca in dneva vstaje slovenskega ljudstva organizirali mladinsko partizansko skupino, ki je obiskala kraje na Dolenjskem, znane iz časov partizanskih borb. Skupina 7 mladincev v uniformah in z orožjem je pod vodstvom bivšega borca X. ljubljanske brigade šla na pot 5. julija dopoldne. Pred odhodom je bil v tovarni velik partizanski miting, ki se ga je udeležilo okoli 3000 delavcev; to je bila ena najlepših prireditev v tovarni.

Patrila, sestavljena iz mladih delavcev, je šla v pohodu iz Ljubljane preko Iga, Golega in Roba na Turjak, kjer je prenočila. Od tam je šla skozi Velike Lašče, Dobropolje, Zdenško vas, Čušperk in čez Ilvovo goro do Krke, od tam pa v Žužemberk. Iz Žužemberka je krenila ponoči na najtežji del poti pohoda, to je proti Kočevju. Iz Kočevja je zavila preko Mačkovca, Koprivnika in Mavrilca v Črnomelj. Nadalje jo je vodila pot preko Stranske vasi, Gornjih Lazov, Vršnih sel in Birčne vasi v Novo mesto ter preko Mitrne

peti, Trebnjega, Stične, Metlne, Osredka in Litije v Ljubljano. Navzlic neznozi vročini in opremiti so mladinci prehodili dnevno nad 40 km poti. Šli so po poteh, koder so v času NOB hodile partizanske patrole, kurirji in brigade. Spontoma so pritejali partizanske zasede in napade te tudi drugače obujali spomine na partizansko življenje. Povsod so bili lepo sprejeti. Na Turjaku jih je sprejel rezervni kapetan tovariš Cop in jih zadržal čez noč. V Vel. Laščah jih je sprejel predsednik ZB tovariš Poljogar, rezervni major, na Krki pa tovariš Bregar, ki jim je obrazložil borbe v tem kraju v času NOB. V Žužemberku jih je prav tako sprejel predsednik obč. odbora ZB. Tu so priredili partizanski miting. Tudi v Kočevju so bili lepo sprejeti od članov občinskega in okrajnega odbora Zveze borcev.

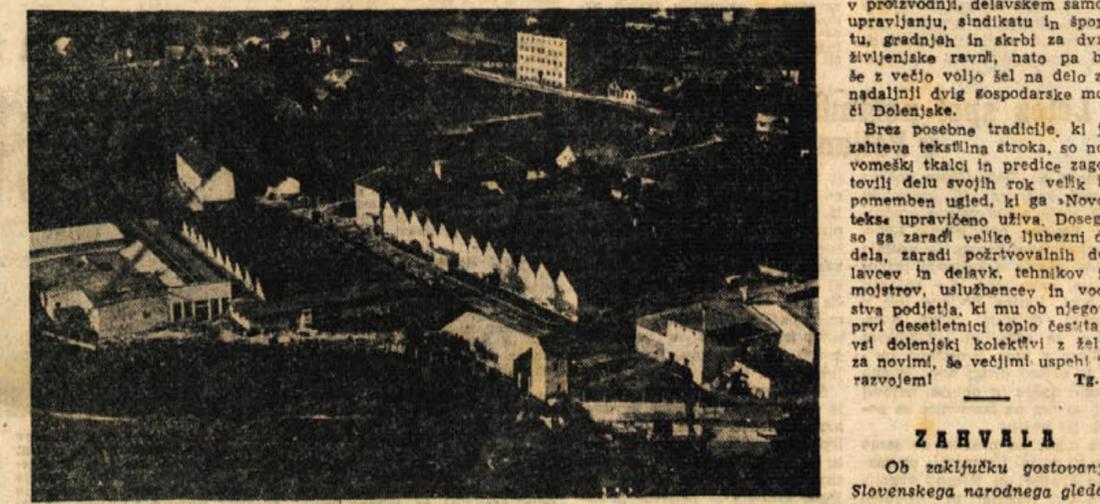

Pozdravljamo 22. julij — DAN VSTAJE slovenskega ljudstva,

ki nas je pod vodstvom Komunistične partije in osvobodilne fronte združil v enotnosti in nerazdružljivo bratstvo jugoslovanskih narodov. Prvi strel partizanov 22. julija 1941 v Tacnu pod Šmarno gorjo je bil začetek novega, najslavnijšega obdobja slovenske zgodovine. Upor proti okupatorjem in zmaga v NOV sta nam prinesla svobodo, narodno in gospodarsko samostojnost.

Ob 10-letnici ustanovitve našega podjetja se s hvalečnostjo spominjamo vseh naših borcev, aktivistov in voditeljev naše vstaje. Zavedamo se, da je tudi NOVOTEKSA ena izmed pridobitev naše borbe in eden izmed gospodarskih temeljev prerodne Dolenjske. Naj žive ideali naše revolucije, naj živi junško delovno ljudstvo Slovenije in Jugoslavije!

DELOVNI KOLEKTIV tekstilne tovarne NOVOTEKSA Novo mesto

Pogled na objekte novomeške tekstilne tovarne

V Dolenjskih pri Adlešičih je gorelo

Devetega julija dopoldne ob desetih je izbruhnil požar v skednju posestnika Antona Kapele v Dolenjskih pri Adlešičih. Požar je zanetil štiriletni otrok, ki se je igral z vžigalnicami. Zaradi velike vročine in suse je bila v nevarnosti vsa vas. Domači gasilci so z naglim posegom preprečili, da se požar ni razširil. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Črnomlja in s skupnimi napori so obvarovali vas. Posesnik Kapele je imel na skednju skoraj ves letošnji pridelek žita in sena. Po približni ocenitvi znaša škoda nad 400 tisoč dinarjev. J. S.

Praznik šoferjev v Novem mestu

Šoferji in avtomobaniki so tudi v Novem mestu dostojno proslavili svoj praznik, trinajsti julij. Na Glavnem trgu je bil 13. julija popoldne koncert godbe JLA. Mimo častne tribune pred Rotovžem so vodila motorna vozila vseh kategorij do Žabje vasi in nazaj. Sprejeli so vozili številni motoristi, za njimi osebni avtomobili, potem tovarni in nazadnje avtomobili. Vozila so bila lepo okrasena.

Brigadirji smo si ogledali Rog

V zgodnjih jutranjih urah smo se v nedeljo odpeljali iz Novega mesta na Rog, da bi spoznali življenje Dolenjske v NOR. Obiskali smo partizansko bolnišnico Zg. Hrastrnik in politično središče slovenskega odpora središče gibanja Bazo 26. Tam nam je podpredsednik OLO tov. Viktor Zupančič povedal, kako so živeli naši tovariši v letih NOB v teh krajih in kje je bilo naše vodstvo. Vodili so nam razkazali posamezne barake, bolnišnico, pokopalnico umrlih ranjenih partizanov, vse pa je pred nami oživel, da smo imeli jasne predstave o borbah partizanov na Rogu. Brigadirji smo si vse to z zanimanjem ogledali in smo zelo hvaležni organizacijam Zveze borcev, ZK, OBO, Okrajnemu štabu MDB Novo mesto, novomeškemu podjetjem in ostalim tovarišem, ki so nam omogočili, da smo doživeli nepozabni dan na partizanskem Rogu.

Medeno leto

Po dolgem času bodo letos spet prišli čebelarji na svoj račun, seveda tisti, ki so skrbeli za čebele tudi ko ni bilo pašne. Letos je dobro medila jelka. Če na bi bilo tako hude vročine, bi bilo medu še več. Čebelarji, ki so prepejlati čebele na pašo v bližino gozdov, bodo pospravlili kar lep pridelek. V Poljansko dolino ob Kolpi so čebelarji iz drugih krajev pripeljali nad 200 panjev. Letošnji trud bo dobro poplačan. Če bo ugodno vreme, bo nekaj medu še na ajdi.

● V VSAKO HISO ● DOLENJSKI LIST!

KOLEKTIV OPEKARNE PREČNA čestita za 22. julij — Dan vstaje slovenskega ljudstva vsem delovnim ljudem naše republike! NAJ ZIVE BORCI, AKTIVISTI IN VODITELJI NASE REVOLUCIJE! NAJ ZIVI USTVARJALNO POKOŠTJE VSEH NARODOV SVETA!

Morje, sonce, veselje, mladost...

V Bakru je kolonija Zvez borcev novomeškega okraja za 70 otrok padlih borcev

»Rajsko, pohitel! Še nekaj pogradov je treba dokončati, napolniti stambene, posušiti vse prostore! Rajko je eden od štirih tabornikov, ki so prišli v Bakar že pred dnevi, da postavijo šotore in pripravijo vse potrebno za tabornjenje 70 otrok prve izmene kolonije ZB novomeškega okraja.

Vročna narašča, štirje fantje pa so pridni, da jih je veselje pogledati; brez besed hito in dokončajo zadnja dela. Nimajo časa pomisliti na kopanje v morju, sa se lahko ohladi pod prhami v umivalnici.

Slame primanjkuje; no bodo pa slamnje nad žimnicami bolj tanke, da bo ostalo več za one na pogradih.

V tvek zvečer pripelje vlak s precejšno zamudo. 70 otrok, pravzaprav fantov in deklet se drena iz odinatega vagona vlaka, ki je pripeljal v Bakar. Pozdravim se z vzgojitelji in že moram na čelo kolone. Ne strni so, kar pohiteli bi v svoj počitniški dom. Pa pada nekemu koveček in že je vsa njegova skromna vsebina na tleh. Smeh. Nekdo se spotakne in pada, vse pa hito.

V Kolpi so ujeli 63 kg težkega soma

Hrvatski ribiči so v Kolpi pri Metliki ujeli v nedeljo, 14. julija 63 kg težkega soma. Ne pomnijo, da bi za kdaj ujeli tako težko ribo v Kolpi. Ribiči so imeli s somom precej dela, predno so ga ukrotili in spravili na suho. Pripeljali so ga v Metliko, kjer so meso razprodali.

V VSAKO HISO DOLENJSKI LISTI

II. Gymnastrada v Zagrebu

SPEKTAKEL BREZ PRIMERJAVE

Na II. Gymnastradi v Zagrebu je sodelovalo 14 držav, članice mednarodne telovadne organizacije — FIG s preko 6000 udeleženci, vključno Jugoslavija. Najštevilnejša so bila predstavnstva Sovjetske zveze, Českoslovaške, Madžarske, Poljske in seveda Jugoslavije. Teško je izbrati najboljši nastop, kajti celoten spored 27 prireditev (vsaka čez tri ure!) je bil izredno kvaliteten. Največ zanimanja je bilo za ruske umetnike na orodju, za izredno ljube sestave simpatičnih Svedinj, Poljakinj, Braziljanek in za nastope Čehov, Madžarov, Fincev ter obojih Nemcev, vzdušnih in zahodnih. Tudi naši telovadci so nas presenetili z nekaterimi zelo dobrimi sestavami. V množičnem nastopu članic z žogami je sodelovalo tudi devet telovadič iz Novega mesta. Ocene II. Gymnastrade so enotne: to je bil spektakel, ki ne bo šel tako hitro v pozabo.

Preteklo sredo so topovske salve v Zagrebu najviše pritekle vsega svetla, popolne je pa bila uradna otvoritev II. Gymnastrade na stadionu Dinama v Maksimiru.

Za nekatera točka (ruski, madžarski) se je matriško spraveval, če sploh spadajo na telovadno prireditev, toliko cirkuskega artizma zanimivosti, pa tudi škratovitosti. Na nekaterih točkah (ruski, madžarski) se je matriško spraveval, če sploh spadajo na telovadno prireditev, toliko cirkuskega artizma zanimivosti, pa tudi škratovitosti.

Osmorica mladink iz Novega mesta je s sestavo »Vaje z žogami« nastopila v Zagrebu

republike v Zagrebu so dvignili iz zastav sodelujočih držav vsa svetla, popolne je pa bila uradna otvoritev II. Gymnastrade na stadionu Dinama v Maksimiru. V imenu pokrovitelja — predsednika Tita je v gimnastradi otvoril predsednik Ljudske skupščine FLRJ Petar Stambolčić, nato pa se je izvršilo osem nastopov telovadcev različnih držav. Kljub natlani so se telovadci izredno disciplinirano držali. Med točkami otvoritvenega nastopa so najbolj presenetili ruski telovadci na svojem univerzalnem orodju, ki je tako sestavljeno, da se lahko v eni minuti ali pa še prej preuredi iz grede v bradilo in v drog. Seveda ne smemo pozabiti Čehov, Svedov in domačih telovadcev, ki so z lepimi sestavami in solidno izvedbo prav tako matriško ugodno iznenadili.

Za tenis je bilo v Novem mestu še od nekdanjega velikga znamenja. Če pred vojno so na prvenstvu igrali tudi mestek iz Kočevja, ki se je lani prav dobro igral. Če bodo Dolenjci dobro igrali, se znajo še uvrstiti na državno mladinsko prvenstvo, ki bo v začetku avgusta v Novem mestu. Mogoče se bo prve leto izpolnila dolgoletna želja dolenjskih šahistov-mladincev, da bi igrali na državnem prvenstvu. Le malo je manjkalo, da se ni posredilo Šilji in pozneje Škeršču, ki sta bila oba že skoraj z eno nogo na prvenstvu FLRJ.

ŠAH

BALKOVAC (Črnoljca) **BO ZASTOPAL NOVOMEŠKI OKRAJ NA MLADINSKEM PRVENSTVU SLOVENIJE**

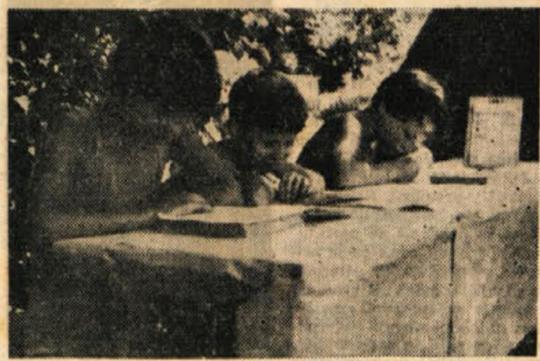
Po obvestilu Šahovske zveze Slovenije bo letošnje mladinsko prvenstvo Slovenije v šahu v Ljubljani od 15. julija dalje. Kot predstavnik novomeškega okraja bo sodeloval mladinec Boris Balkovac iz Črnoljce, ki se je že v pretekli sezoni uvrstil med najboljši igralce. Balkovac se bo predstavil v prvi ligi, v kateri igra že dve sezoni.

Okrajno brzo potepno prvenstvo za II. tromesečje 1957 bo v kratkem v Črnoljci, verjetno v nedeljo 21. t. m. ali pa dan kasneje. Dan vstaja. Tekmovale bodo petišinske ekipe in posamezniki. Najbolj bodo prejel nagrade in diplome. Vse šahovske enote bodo še pravočasno prejeli razpis.

DVA DOLENJCA NA POLFINANCIJAH PRVENSTVA LRS

Na letošnjem polfinalnem turnirju za šahovsko prvenstvo Slovenije sodelujeta tudi dva Dolenjca: tretje in četrto plasirana s prvenstva Dolenjske — Kobler iz Črnoljce in Mohar iz Kočevja, medtem ko se oba prvoplasirana, ing. Volk in Sila nista prijavila. Oba dolenjska predstavnika ne nepričakovano dobro držita, kar veda posebej za Koblerja, ki je začel igrati aktivnejši šah. Po 3. kolu je na 50%, kar je velik uspeh za ozon na to, da se je srečal s tremi mojskimi kandidati, med katerimi je Benedičič premagal, s Kržišnikom pa remiziral. Ker ima sedaj nekoliko lažje nasprotnike pričakujemo, da bo polfinalni kolo igral še nove čele točke ali pa vsaj polovičke.

Fr. Mikec

Domov bo treba pisati, kako je na tabornu lepo... (Prizorček s tabora celjskih tabornikov na Otočcu)

boljši šahisti, ki pridno igrajo v senci, bodo povabili na dvo-bor bakarske šahiste.

Sodelovali smo že na akademiji ob proslavi Dneva borca. Brat in sestra Lasič sta zapele dve pesmi in doživela največji aplavz; ostali so napolnili dvorano kot gledalci. 3. julija zvečer smo peli ob harmoniki, ki jo je prigl tovarši Plantan.

Kolonisti so si izvolili taborno vodstvo, ki vodi celotno življenje v naselju pod nadzorstvom vzgojiteljev. Nasi načrti? Razen tekmovanj velik

taborni ogenj v proslavo 22. julija-Dneva vstaje slovenskega ljudstva, kamor bomo povabili tudi domačine. Ogljed Bakra, Reke, izletja z motornim čolnom na Krk, v Kraljevici in morda še kam. Uredili bomo do kraja naše kopalnišče in še nekaj del pri stavbi.

Kaj pa hrana? Na krožniških ne ostajal Vsaj tretjina jih pride po »repete«; kalorij imamo med 3500 do 4100 na dan. Vsi pošiljajo mnogo lepih pozdravov svojcem, prijateljem in znancem. V.J.

Tedenski koledar

Sreda, 17. julija — Aleš. Četrtek, 18. julija — Miroslav. Petek, 19. julija — Vincenc. Sobota, 20. julija — Marjeta. Nedelja, 21. julija — Zorka. Ponedeljek, 22. julija — Dan vstaje. Torek, 23. julija — Branislav.

KINO

»Krk« — Novo mesto: ob 19. do 21. ameriški film »Strah«. Ob 23. do 25. ameriški film »Na razpotju«.

Dom JLA — Novo mesto: ob 19. do 19. ameriški film »Marti«. Ob 21. do 21. ameriški film »Do debla in nazaj«. Ob 23. do 25. ameriški film »Bobni preko reke«.

»Jadrans« Kočevje: 17. in 18. 7. nemški barvni film »Piroška«. Ob 19. do 21. 7. francoski barvni film »Kdeci in črno«. 21. del. Črnoljca: 16. in 17. 7. francoski film »Umor«. Ob 19. do 21. 7. italijanski barvni film »Verdi«.

Metlika: 17. 7. ameriški film »Tarzanova jeza«. 20. in 21. 7. angleški film »Razdvojen srce«. Kostanjevica: 17. 7. nemški film »Lažni Adam«. 21. 7. ameriški film »Džipsi«. Žužemberk: 21. 7. ameriški barvni film »Lidija Baily«.

Del. Toplice: 20. in 21. 7. ameriški barvni film »Steza slonov«. 22. 7. jugoslovanski film »Slab dekanec«. Straža: 20. in 21. 7. jugoslovanski film »Zasljevanje«. Trebnje: 20. in 21. 7. ameriški film »Žrtvovani«.

KALOGLASI

PRDAM radioaparati ali zamenjam za rabljeno žensko kolo. Naslov v upravi lista. (306-37)

PRDAM kravo in telico, obe pet mesece breji, sivovalji, rodovniški. Naslov v upravi lista. (338-37)

PRDAM mladilnico s trosilci in reto, opremljeno z motorjem

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

In termeni ter dvanaest metrov kabla Pavla Jevčar, Otočec 21. STAREJŠO žensko osebo za pomoč v gospodinjstvu k dvema zakonca na l. čemo. Naslov v upravi lista.

ELEKTROMOTORJE 15 Hp.

Hp, luščilni stroj Reinthal-1, milniške kamne beše kompletar psih; z ogledalom vrata, okna, vse v odličnem stanju proda Kovacič — milin Novo mesto.

OBVESTILA

Zaradi državnega praznika 22. julija seveda na živinskem sejmšču v Novem mestu v ponedeljek

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO V času od 6. 7. do 13. 7. je bilo rojenih 11 dečkov in 20 deklic.

Porodili so se: Miklič Zvonimir, mizarški pomočnik in Zupančič Veronika, šiviljska pomočnica oba iz Novega mesta. Kraševac Franc delavec iz Ponjvice in Barbo Jožeta, delavka iz Gor. Kamenc.

Umrlj so: Pirh Ana, gosposdnja, 68 let, iz Čegelnice, marničarica, 73 let, iz Gotne vasi. Hrovat Janez, učitelj, 73 let, iz Novega mesta. Čimerman Jože, krojaški mojster, 62 let, iz Trebnje. Bradec Franc, sin posestnika, 24 let, iz Selšič, Bojanc Ana, gosposdnja, 41 let, iz Novega mesta. Bakšič Marjan, sin invalidske upokojenke, 16 let, iz Gorenj.

IZ NOVOMEŠKE POKROVNICE

Pretekli teden so v novomeški pokrovniški roditeljski skupini Amalija iz Mirne peči — deklica, Sašek Tončka iz Dol. Štadla — deklica, Kozlavec Danica iz Male Cikave — deklica, Strmec Justina iz Sel pri Šumberku — deklica, Vesel Marija iz Šmilheva — deklica, Jerič Ana z Malega vrha — deklica, Kogoj Jožeta iz Kočevja — deklica, Zupančič Jožeta iz Soteske — deklica, Cvr Lojzka iz Soteske — deklica, Simončič Žilva iz Metlike — deklica, Vodnik Ivanka iz Novega mesta — deklica, Zečević Milka iz Črnoljca —

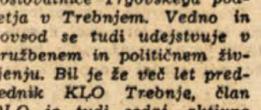
Dva petdesetletnika v Trebnjem

Te dni praznujeta petdesetletnico življenja dva vodina uslužbenca Trgovskega podjetja Trebnje, Ignac Sila in Gustelj Slavinec.

Ignac Sila je bil rojen 15. julija 1907 v Pristavi pri Trebnjem. V mladosti se je izučil za trgovskega pomočnika v Trebnjem. Takoj ob pričetku okupacije se je pridružil Osvobodilni fronti in postal njen zvesti član in aktivist. Ob zloumu Italije je vstopil v partizanske vrste in kmalu postal intendant topovske baterije, pozneje pa intendant Cankarjeve brigade. Decembra 1944 je bil imenovan za pomočnika intendanta XV. divizije, ob koncu vojne pa je prevzel me-

Gustelj Slavinec je zagledal luč sveta v prijaznih ljutomerskih gorah 25. julija 1907. S tovarišem Sila sta se skupaj učila trgovske stroke, kjer sta se tudi spoznala in se v času okupacije skupaj pridružila OF. Po njeni zasluzi je mnogo blaga iz Groskove trgovine v Trebnjem našlo pot v pozdove za partizane. Tudi Slavinec je vstopil v partizanske vrste po italijanski kapitulaciji. Bil je v raznih enotah, tako v železniški brigadi, v XVIII. diviziji in Belokranjskem odredu, kjer je bil vodja veterinarske službe.

Po vojni opravlja že ves čas odgovorne funkcije pri raznih trgovskih organizacijah. Ze več let je poslovodja glavne poslovavnice Trgovskega podjetja v Trebnjem. Vedno in povsod se tudi udeležuje v družbenem in političnem življenju. Bil je že več let predsednik KLO Trebnje, član OLO je tudi sedaj, aktivno

Ignac Sila, član OLO je tudi sedaj, aktivno

dela tudi v drugih organizacijah in organi družbenega upravljanja.

Obema slavljencema želijo njihovi tovariši in prijatelji še mnogo let zdravlja in zadovoljstva ter veliko uspehov pri delu!

Gustelj Slavinec, član OLO je tudi sedaj, aktivno

Bojanci pri Črnoljci

Davjad hudo uničuje pridelake. V Veliki Lahinji in Bojancih so divji prašiči povzročili še precej škoda na pšenici. Bojanci se noč in dan otepaajo te škodljivci divjadi. Kurjosi ognje, privezujejo na njihve pse in na druge načine preganjanjo divjad, vendar je večkrat vse zaman. Mimo vseh teh ukrepov se zapodi trop divjih prašičev na njivo in v trenutku uniči pridelke.

Bojanci se resno sprašujejo, ali res ni mogoče prenehati škodljivce divjadi? Ali lovec res ne morejo omejiti številca divjadi, da ne bi bili ogroženi sliher- ni pridelke? Tudi krompir že ni raje, potem bo pa prišla na vrsto še koruza. »Kar je ostalo po suhi, točl an slani, nam bodo uničili divji prašiči.« pravijo Bojanci in želijo, da jim pridje lovec na pomoč in preneha škodljivca. J. S.

Gozdni požar na Rogu

5. julija je izbruhnil v Rogu v reviziji Reša podatni gozdni požar. Logar, ki opravlja službo na tem območju, je takoj ukrenil vse potrebne ukrepe za gašenje. 7. julija pa je na istem mestu opet zagorelo. Ogorek, ki je ostal od prvega požara, je med skalami in koreninami zopet povzročil podatni požar. Logar je takoj obvestil gozdni obrat, ki je poslal ljudi in vodo in so požar sili ustavili.

Iz Črnoljca

V soboto, 18. julija, na prajniški soferiji, so tudi črnoljski soferji praznovali. V Lok pri Črnoljci so se zbrali po-

podne skoraj vsi soferji v svojih vozilih. Med igranjem godbe se je usmerila kolona vozil v mesto, kjer je bilo nato na Glavnem trgu zborovanje. Povorko vozil so prebivalci toplo pozdravili in hkrati čestitali soferjem in avtomehanikom k njihovemu prazniku.

V Črnoljci je že kak mesec na letovanju skupina otrok iz Nove gorice. Spijo v diškem internatu Borisa Kidričga v Črnoljci, ves dan pa preživijo v naravi. Mladi gostje s Primorske so v Beli Kraljini zelo zadovoljni in pravijo, da bi najraje ostali kar tu. Želimo jim prijetno bivanje; naj odnese iz zibelke partizanstva najboljša vtise.

RAZPIS

Komisija za podeljevanje stipendij pri občinskem ljudskem odboru Žužemberk razpisuje na podlagi 7. člena Temeljne zakona o stipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32-349-355) za šolsko leto 1957-58 naslednje pogodbenne stipendije:

- 2 stipendiji za študij na medicinski fakulteti;
- 2 stipendiji za študij na Srednji kmetijski šoli v Mariboru;
- 4 stipendiji za študij na ekonomski srednji šoli;
- Prošnje, taksirane s 100 din državnih in s 50 din občanske takse pošljite po št. 63 do 1. avgusta na obdno Žužemberk;
- Prošnje je treba priložiti: 1. Kratkemu življenjepisju;
- 2. potrdilo o vpisu na šolo;
- 3. potrdilo o imovinskem stanju proslita in staršev;
- 4. potrdilo o vikini mesečnega zaslužka staršev ter o vikini otroških doklad.

Prednost imajo prošnje z območja občine Žužemberk in otroci padlih borcev NOV — Razen pogodbenih stipendij je občina tudi letno nudila potrebam dijakov srednjih in visokih školskih podpore. Prošnje za podporo je treba vložiti in taksirati kot navajamo zgoraj.

MARJAN KOZINA:

Nekaj dolensjskih

Dolensjska je prelepa dežela. Leži na obeh bregovih Krke, in če vzamemo zraven še Belo krajino, tudi na obeh straneh Gorjancev. Tam živijo veseli ljudje, ki jim ni nikdar dolgčas pri svojem delanju, ki ga imajo s svojo skopo zemljo. Ni čuda, če je dolensjska zemlja rodila dosti imenitnih mož, ki so že veliko o njih pisali, ali pa takih, ki so sami veliko napisali.

Ampak premalo je bilo še napisanega o takih imenitnih ljudeh, kakor so, kandijski župan Stembur, trebanjski korenjak Poradeli, mogočni Bojanc iz Krovnega in še toliko drugih mož, ki bi res veljali, da bi jih kdo opisal in kaj povedal o njih.

Najti moramo — in ni vrag, da bi ga ne našli — pisatelja, ki bo nadaljeval to, kar je začel ranjki Trdin. Ne da misli, da bi jaz to zmožel, temveč samo zato, da se to čisto ne pozabi in da bi se nekdo spomnil, da je treba nadaljevati zgodbe o Petru in Pavlu, o Barabašu in Gospodičin in drugih, komu povedal nekaj vzpodbudnih in kratkočasnih o Stemburju.

Rak

Ta popoldne je Zmahov Tine prav sam sedel v Stemburjevih oštariji. Bil je nazarenjsko pobit; pravkar so mu patri dohtarji v kandijskem špitalu povedali, da ima raka. Vedel je, da je to huda bolezen. Sicer vse do danes ni čutil kakih posebnih bolečin, odkar pa ve, da ima raka, ga je začelo grdo škripati v želodcu in kar čuti je, kako se mu prekleti rak spreha v trebuhu.

»Kaj se pa danes tako kislno držiš? ga je pozdravil Stembur, ki je zmerom pozdravil vsakega gosta.

»Po meni je,« je zavjaval Tine. »Stembur, ti znaš zdraviti živino in prašiče, nemara bi še za mene kaj vedel, tudi če sem človek? Dohtarji mi niso vedeli nič pravega povedati.«

»Kaj ti fall?«

»Fali mi nič,« je bil skoraj hud Tine. »narobe, še preveč imam. Raka imam. V trebuhu,« so rekli dohtarji. Ali ti veš za kakšno reč zoper tega hudika?«

»Vem za tako reč, samo ne vem, ali me boš bogal.«

»Vse bom poizkusil, kar boš reknel, samo da mi krkne ta ščivina v trebuhu.«

»Reči mi Tine,« ga je pomembno prašal Stembur, »bi ti pil vodo?«

»To pa ne,« se je razhudil Tine, »je še nisem in je ne bom.«

»No, saj sem vedel,« je žalostno upogovoril Stembur, »tebi ni pomagati. Bo rak tebe, ko ti njega nočeš.«

»Saj nisem mislil tako,« je

me ne ščiplje po trebuhu, je še moral rak krkniti. Le kako ti to veš?«

»To ni težko,« je vesno odgovoril Stembur, »še vsi raki so v Krki pocrkali, ni hudič, da tudi tvoj ne bi!«

Kozel

Pride v Stemburjevo oštarijo v Kandijski Stakovi. Na sedanji dan je bilo, v ponedeljek. V teke misli pogreznjen je sedel pri fraklju zelenega in Stembur ga je sočutno vprašal:

»Kaj ti ne gre prav, Johan?«

»Kozla bi rad kupil, pa so na Loku tako dragi, da res ne vem, kaj bi.«

Loki, kakor bi imel preveč denarja, mene pa ne vprašal. Pomagal ti bom. Pojdi lepo v klošter, k fleckajnjarjem, tam imajo poceni kozle. Izbral si boš lahko najlepšega, in za majhne denarje.«

Johan je ubogal. Plačal je frakelj, premeril tistih dve sto, tri sto korakov do samostana in pozvonil na porti.

»Kaj bi radi oč,« ga je prijazno vprašal pater Ambrož, ki je bil tisti dan za vratarja.

»Kozla bi rad kupil,« je Johan zadevo pojasnil ljubeznivemu patru. »So mi rekli, da jih pri vas imate dosti in za dobro ceno.«

Pater Ambrož je vzkričel: »Kaj, mi da prodajamo kozle? Le kdo ti je to natvezil?«

»Gospod župan Stembur so mi tako sprotali.«

»Aha,« se je Ambrožu razjasnilo razjarjeno lice, »ta je ravno pravi. Pojdi lepo nazaj k Stemburju in mu povej, da mi svoje kozle rabimo sami, ti ga pa kupi, kjer že moreš.«

Johan je še tisti dan zvedel, kam ga je poslal Stembur in da pravijo bodočim frančiškankom »kozle«. Celo leto ga ni bilo več v Stemburjevo oštarijo, tako ga je bilo sram.

Oglašujte v domačem listu, ki ga prebere vsak teden nad 45.000 ljudi!

Birčenski krotilec kač

Tudi gada in modrasa se da prijeti, je 4. julija pokazal na Rupeh vrhu top. Bartolj. (Foto: Albin Božič, Kočevje)

Kjer se pripravata dva... V tem primeru se jih je sicer pripravilo več, zaključek pa je isti. Od nastopa suške krize dalje so se zvišale vloge raznih arabskih dežel in Izraela v svetskarskih bankah za 50 milijard frankov.

Posrečena reklama Za nekega mladega čistilca čevljev v Hollivoodu, ki je v kratkem času zelo razširil svojo uslužnostno obrt, pravilo, da se ima za uspeh zahvaliti reklamam. Nad svojo stojnico je napisal: »Ali imate lepe čevlje? Levega vam očistim zastonj!«

NOVI NAROCNIKI NAŠEGA LISTA

- Colariš Alojz — Savink
Nečemer Anton — Bord (Podbočje)
Radovan Jožica — Dol. Mokropolje
Jakoš Silvester — Dol. Jesenice
Fabjančič Jože — Radovlja
Iakovčič Miko — Brza Palanka
Košir Ivanka — Rakok
Lampe Andrej — Han Pje. sak
Serceelj Anton — Ljubljana Polje
Rajfel Jože — Brčko
Strumbej Anton — Cleveland, USA
Strumbly Frank E. — Cleveland, USA

IZIDOR MOLE: S perišča na Krki

zelenko in stopi dol in jo iz Krke zvrhano napolni.«

Tine je skrušen odšel tistih dvajset korakov in natočil zelenko zelene Krke. Ko je prišel nazaj v oštarijo, mu je dejal Stembur:

»Vidiš Tine, zdaj greš lepo domov in vsak dan popij za frakelj Krke. Čez teden dni boš pa prišel povedati, da si spet zdrav.«

Tine je poslušal župana in je čez teden dni s smehom stopil v oštarijo.

»No, kako je?« ga je pozdravil Stembur. »Vidim, da ti je odleglo.«

»Stembur,« je ves srečen hitel Tine, »ti pa znaš! Nič več!

V Stemburju se je tisti hip utrnila hudomušna misel. »Seveda Johan, neroden si, prav ti jel Kupuješ kozla na

'JEŽ' je razstavljal v Novem mestu

V počastitev Dneva borca je bila od 4.-7. julija v Domu JLA odprta razstava karikatur znanega neogratskega humorističnega lista 'JEŽ'. Po uspešnih razstavih v vseh večjih krajih ljudskih republik je razstava delno prišla tudi v Novo mesto.

Na tej potujoči razstavi predstavljajo svoja dela naši najbolj poznani karikaturisti kot so Pier Krležič, Sabahudin Hodžić, Deso Glušić, Ivan Lučev, Milorad Čirčić, Feri Pavlović in drugi.

Razstava je imela dva dela: karikature in pa ilustracije »Obiščena jezča« iz leta 1938. Prav tega dela so bili obiskovalci posebno veselji, ker so bili razstavljeni tudi predmeti, ki jih je »Obiščena jezča« razstavljal na posebni razstavi pred vojno. Prav zato je imela razstava tudi globlji politični pomen.

250 razstavljenih karikatur je jasno pokazalo vlogo vseh naših humorističnih listov, ki sedaj izhajajo v državi (Jež, Pavilina, Korempuh itd.), katerih glavni namen je, da z ljudskim humorjem opozarjajo in razkrivajo na nekatere napake na vseh področjih našega družbenega življenja.

Razstave take vrste so precej redke; če so pa pripravljene, so je v raznih republikah središča ali drugih večjih krajih. Potujoče razstave so pa še redkejše. Brez oziroma na velike materialne stroške je uredništvo »Ježe« organiziralo te potujoče razstave na odlični umetniški in tehniški visini. Če bi imeli tudi druge ustanove in umetniške inštitucije več razumevanja, bi take razstave lahko večkrat videli tudi v manjših krajih.

Potujoča razstava »Ježe« sicer ni bila namenjena za Slovenijo, ker ni bila tehniško opremljena s slovenskimi napismi, vendar pa

so jo prireditelji na prošnje uprave Doma JLA radi poslali v Novo mesto.

Skoda, da je bil obisk Novomeščanov slab, kajti priložnosti za ogled take-zanimive in sveževrstne razstave zlepa ne bo spet.

D. BOJANIC

oči Teodore in despota Justinijana so zrla na nas stoletja.

Trideset korakov od »Burje« natovarjajo italijansko tovorno barko. Dva delavca stojita na kamionu in dvigujeta polne vreče, druga dva, prava orjaka, si jih devata na rame in mečeta na nizek podtli. Po šest vrec skupaj zadrgneja z vravo, narakar vsakokrat presunjejo zavrvil žerjav, zgrabi tovor in ga odnese v trebuh ladje.

»Kaj ne bomo odpeljali?« vpraša nekdo.

Model modnega podjetja »KRİK VRISKOVI«: Televizijsko krilo (Karikatura Deso Glušić)

NEKAJ OKROGLIH

DIJAKOV USPEH
Profesor sreča Zabušantoviča, ki ga je lani imel v razvedro, pa ga vpraša: »No, kako kaj napreduješ z angleščino?«
»O, kar dobro, tovariš profesor. Sedaj že znam reči po angleško 'hvala' in 'prosim'.«
»Ah res?« se začudi profesor. »Saj to je skoraj več, kakor znaš v svojem materinem jeziku.«
OGOLJUFANI SKOT
Skot Mac Lean je na dobrodelni loteriji zadel za pet penzijev krasen voz in konja. Vsi mu zavidajo, Mac Lean pa hodi okrog voza in konja in godrnja:
»Saj sem vedel: pri loteriji človeka vedno opoljubljajo. Le pogledajte: biča sploh ni!«
SEDAJ MU JE JASNO
»Veš,« potoži Sime prijatelju, »imam toliko dela in skrbi v pisarni, da sploh ne vem, kje imam glavo.«
»Aha! Sedaj mi je vsaj jasno, zakaj vedno nosiš klobuk v roki!«

Mojemu Radislavu je postalo dolgčas na vasi, pa se je odločil za študij agronomije...
(Karikatura Ivana Lučeva na razstavi JEZEVIH karikatur v Novem mestu)

MEDVEDJIA SAMOZAVEST
»Le za njim, le po njem!« pravi v Suhlí krajini kosmatinec sosedu kosmatincu, ko zagledata lovca. »Nič se ne boj, saj te mrhe zakon ne štiti kot nas!«

Botor pri botoru — Idila z Otočca, kjer tabori 90 tabornikov in tabornice iz Celja, nedaleč stran od njih pa 40 tržaških tabornikov. Oboji ne morejo prehljati Krke in lepoto dolensjske zemlje.

Z „Burjo“ po severnem Jadranu

(Listi iz dnevnika)

Ravenna, 21. maja
V Portu Candiano je zasedna »Burja«. 26 metrov dolga, na novo prepleksana motorna jahta s dvema jaboroma, na katerih se lahko v dobrem vetru razpro jedra. Motor 110 KS, dva rešilna čolna in rešilni pasovi, sedem kabin s šestindvajsetimi ležišči za potnike. Dva manjša salona, prhe in na krovu ležalni stoli.
Tokrat je na njej še dobrodušni kapitan in deset mož posadke. Zraven pa dvanajsetih potnikov, ki so muzealci in konservatorji, ljudje po strokovnih linijah, potniki, turisti, radovedni... Vse hkrati.
Voda v pristanišču, ki je pravzaprav samo zaključek deset kilometrov dolgega kanala, ki loči Ravenna od pravega morja, je temnosiva, umazana. Toda nebo je modro; popoldnansko snce še čeml nad mestom in zrak je topel, skoraj dušljiv.
Spot sedimo na krovu in v mislih zbiramo velškanske bogastvo stavb, mozajkov, stebrov, platen, skulptur, ki so se

niška poslopja onkraj ceste in poslušamo vpitje in hrup okoli nas. Delavci, karabinjerji, obalni stražarji, ženske, bosopeti paglavci: vsi vprek govore, mahajo z rokami, krčije, požvižgavajo. Prav ob pomolu potiska kamion nekaj železniških vagonov po tratičnicah. Po cesti drve vespe, mopedi in neki duhovnik v črnem, vihrajočem talarju vneto pritiska na pedale svoje-ga koleasa.
Iz naše ladijske kuhinje prijetno diši. Sonce se sklanja nad Ravenna. Takrat nenadoma

merno brni ladijski vijak. »Burja« drvi po kanalu. Mimo dveh čezmorskih ladij, ki sta se kot grozotni črni gmoti zasidrili ob pomoč, mimo ribiških čolnov, mimo velike rafinerije petroleja, mimo zelenih bregov s celimi asplatanami rdečega malka. Dva zabijubljena sedita v travi pod cesto in se ne zmenita za nič okoli sebe. Lastavice se v celih rojnih obsejajo nad gnezdi, ki so jih zvrstale v muljasto obrežno zemljo.
Nastakar že deli večerjo, mi pa stojimo na krovu in gledamo dvignjene ribiške mreže, ki jih njihovi lastniki zvečer in ponoči na vzvodnih pomakajo v temno vodo kanala. In gledamo pinije, cele gozdove pinij na ravnem obzorju.
Pravzaprav se je začelo že, ko smo izpluli iz kanala. Okoli bokov »Burje« je začumelo vznemirjeno morje, potem pa se je ladja stresla, se zazibala s kljunom v mehko vodo in nato spet sedla s krmom v peneco se brazdo, ki jo je delal veseli ladijski vijak. Začelo se je rahlo, uspešavajuče zibanje, ravno prav, takšno ki človeka čisto počasi zazibije v krepilec spanec.
Na morje je legla noč in na naši desni so gorele luči na dveh velikih petrolejskih ladjah, ki sta daleč od obale vrtili sidro in sedaj po podmorjskem navočvodu točili dragoceno tekočino v ravenske rafinerije.
(Nadaljevanje prihodnjega)

Motorna jahta Burja, ki ima matično luko v Piranu.
»Pol ure še ne,« pravi kapitan. »Kanal je zaprt. Ladja prihaja v pristanišče.«
In tako imamo še čas, da si ogledujemo dolgočasna prista-

oči Teodore in despota Justinijana so zrla na nas stoletja.
Trideset korakov od »Burje« natovarjajo italijansko tovorno barko. Dva delavca stojita na kamionu in dvigujeta polne vreče, druga dva, prava orjaka, si jih devata na rame in mečeta na nizek podtli. Po šest vrec skupaj zadrgneja z vravo, narakar vsakokrat presunjejo zavrvil žerjav, zgrabi tovor in ga odnese v trebuh ladje.
»Kaj ne bomo odpeljali?« vpraša nekdo.
niška poslopja onkraj ceste in poslušamo vpitje in hrup okoli nas. Delavci, karabinjerji, obalni stražarji, ženske, bosopeti paglavci: vsi vprek govore, mahajo z rokami, krčije, požvižgavajo. Prav ob pomolu potiska kamion nekaj železniških vagonov po tratičnicah. Po cesti drve vespe, mopedi in neki duhovnik v črnem, vihrajočem talarju vneto pritiska na pedale svoje-ga koleasa.
Iz naše ladijske kuhinje prijetno diši. Sonce se sklanja nad Ravenna. Takrat nenadoma